

huje zbeга, je pa brezglavna misel, da ni ga stvarnika, da so se vse reči naredile po slepem naključju. In vendar najdemo uno čutnost, to brezglavnost pri mnogih, ki se prištevajo omikanim. Gorje svetu, ako postane tvarinarstvo vzor, ker brezverstvo in brezboštvo vodi vselej do razuzdanosti. Brez vere ni pravega izobraževanja pri posameznemu človeku, niti izobraženosti (civilizacije) pri národih. Izobraževanje kaj je družega, ako ne požlahnovanje uma in volje? Izobraženost pa je popolnost, katero dobiva človek s svojim delovanjem med ljudmi. Človek pa, ko stopi v človeško družbo, prinese s sabo duh, ki je boljša polovica njegove osebe in telo; tedaj um, serce in čute.

Družba naj človeka zboljšuje, in sicer serce z uravnostjo, um z učenostjo, telo pa z delom, zmožnostmi prikladnemu; nrvnost, učenost in delavnost človeka izobražuje. Tvarinarstvo vodi k zatiranju, socializem k ustaji, a kerščanstvo daje národom pravo izobraženost. Kdor se je iz zgodovine kaj naučil, bode spoznal, da je kerščanstvo ljudstva izobražilo, in da je povsod, kjer se je kerščanstvo zaterlo, zginila tudi izobraženost, ker ta brez kerščanstva ne more biti.

Kristjan veruje v prihodnje življenje in povračilo po smerti, vsakemu po zasluženju. Socializem bi rad imel nebesa na zemlji, pa zahteva take reči, katere se nikdar ne morejo zveršiti; kerščanstvo tudi zahteva, da naj človek človeka spoštuje, mu dobro privoščí in stori, a prava blaženost je še le unkraj groba, tam se bodo človeku še le vse želje spolnile. Ali vera, ali nevera, srednje poti ni. Vera pripelje človeka k sreči, k Bogu; nejevera pa vodi v razdjanje in pogubo.

Sovražniki življenja v zraku.

(Konec.)

Tudi se nahajajo v zraku drožne gobe, ktere storé, da se sladkorna tekočina skisa, ako se ji primešajo. Lahko toraj sprevidimo, zakaj se mošt sam po sebi začne kisati in se v vino spremeni.

Težej pa je dokazati v zraku stvarice, nar manjše med vsemi drugimi, ktera vzrokuje gnjilobo, kajti trosí teh neizrekljivo malih orgáničnih teles so tako drobni, da se lahko odtegnejo opazovanju.

Gotovo pa je v zraku neštevilno veliko najdrobnejših orgániških stvaric, ki so nevidljivi sovražniki našega zdravja in življenja, ki nam vedno nasprotujejo in nas zalezujejo. Poznamo žive kali gotovih bolezni, strupeno skernobo (contagium), ktere bolezni se iz mesta v mesto, iz dežele v deželo zatrosijo, zdaj na tem kraju zginejo, pa se na drugem zopet prikažejo. Naj so bolezni še tako različne, kakor: kolera, vročinska bolezni, koze, ali pri živini: vrančni prisad, plučna kuga i. dr., vse so

si vendar tem podobne, da bolezen se ni sama iz sebe izlegla, ampak bila je zatrosena ali po bolnih ali po zdravih, ki so z bolnimi občevali, razširjujejo se le po nalezovanji. Pri mnogih nalezljivih boleznih so učeni posebno zadnja leta zapazili najmanjše kroglice, ktere pa imajo lastno življenje, se kaj živo gibljejo in natezavne cevi v kervi napolnujejo.

Odkar so se prepričali, da se nalezljive bolezni po skernobi zatrosijo, je silno važno postalo vprašanje; kako se razširjujejo, ali samo z dotiko ali pa tudi po zraku, in od tega časa so začeli tudi zrak znanstveno in temeljito preiskavati.

Res je sicer, da veliko telesec, ki v zraku plavajo, našemu zdravju ni škodljivih, ali se njim vsaj škodljivost naravnost ne more dokazati. Kalice mnogih verst plesnja in sneta nam ne škodujejo. Kaj pa bi tudi bilo, če bi bile vse našemu zdravju nevarne! V enem litru zraka se nahaja nar manj kakih 300 živih kalic plesnja — če bi se vse te razvile, bi morala biti naša pluća kmalo z glivami preraščena. Zdrav organizem se gotovo mnogim sovražnikom zoperstavi, kajti te kalice se ne ožive niti se ne razvijajo povsod, ampak tla morajo biti za to pripravna, kraj vgoden, pa tudi zunanje okoliščine morajo pospeševati, da oplodé in dosežejo svoj morivni namen. Zdrav organizem jih toraj mnogo zamori, ali kot ptujo snov izmeče. Če pa je organizem pokvarjen in zunanji vpliv vgoden, se zaplodijo in kakor hudi strup razvitek in živahnost življenja zaderžujejo — počasi pa ga popolnoma pokončajo.

Tudi v zraku imamo toraj mnogo sovražnikov zdravja in življenja, ki so tolikanj nevarnejši ker nas vedno obdajajo in jih ne vidimo, do sedaj jih še tudi zadostno ne poznamo in se jim tudi zdatno ne moremo braniti.

Bi bilo pa morebiti bolje, če bi bil zrak popolnoma čist brez vsakega prahu? Morebiti bi bil tak zrak dihanju, zdravju in življenju res bolj vgoden, pa kaj bi bilo potem s svetlobo? Svetloba, ktera nareja, da stvari vidimo, je sama na sebi nevidna. V zraku plavajoča telesa storé, da solnčni trak vidimo. Svetloba je navezana na telo, od svetlega telesa se širi na vse stvari, od njega se odbija in razmetava, ter tako našemu očesu vidna postane.

Solnčni trak in ravno tako blišč električnega toka se vidi le s tem pogojem, da na svoji poti najde telesa, ktera zamore razsvetliti. Če električno svetlobo vodimo skozi stekleno cev, v kateri je navadni, s prahom napolnjeni zrak, se bode luč dobro videla, če se pa zrak v cevi vsega prahu popolnoma očisti — je električni blišč temen.

Tudi nar manjši stvarice nam oznanjujejo modrost stvarnikovo!